

**„Dojrzały smak przygody”
– XIII edycja letnich warsztatów dla seniorów.**

Nikogo nie trzeba przekonywać, że ruch jest gwarancją zdrowia i przedłuża życie. A aktywność fizyczna w zielonym otoczeniu, wsparta dużą dawką wiedzy przyrodniczej przynosi jeszcze więcej korzyści. Serdecznie zapraszamy seniorów do wspólnych wędrówek w ramach projektu „Dojrzały smak przygody”. Pragniemy zainspirować Państwa do ciągłego rozwoju i aktywności pokazując piękno przyrody i dziedzictwo kulturowe.

Nasz projekt to kompleksowy cykl warsztatów terenowych, obejmujących zarówno Trójmiasto i jego okolice, jak również obszar województwa pomorskiego. W tym roku proponujemy **wyprawy piesze, w tym jeden wyjazd do województwa kujawsko-pomorskiego** - trasy warsztatów przedstawiamy w załączniku. Dwie z wypraw zostaną poprowadzone przez uczestniczki Dojrzałego Smaku Przygody – za co pięknie dziękujemy!

Prosimy o fotografowanie najpiękniejszych miejsc podczas poszczególnych wypraw, te wspomnienia opublikujemy na naszej stronie internetowej oraz facebooku. Tradycyjnie, nasze wspólne wędrówki będą odbywały się we środy. Wyprawy będą doskonałą okazją do zdobywania Odznak Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego „Turysta Senior” – szczegółowe informacje znajdą Państwo na stronie

http://www.pttk.pl/pttk/odznaki/regulamin_odznaka_turysta_senior.pdf

Działalność CIEE jest realizowana dzięki wsparciu ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku

Podczas warsztatów prosimy o ubranie się w strój terenowy, ocenę swoich możliwości względem stopnia trudności trasy oraz zaopatrzenie się w odpowiednie bilety komunikacji miejskiej lub podmiejskiej. Zachęcamy Państwa do fotografowania najpiękniejszych miejsc – najciekawsze zdjęcia zostaną wyeksponowane na stronie Centrum. Przed poszczególnymi wyprawami prosimy o upewnienie się czy nie nastąpi zmiana rozkładu jazdy i czy proponowane godziny wyjazdu są aktualne.

30 maja - Drenażowe ujęcie wody „Pręgowo”

Miejsce spotkania to przystanek autobusowy Pręgowo Szkoła (godz. 10.01), do którego dociera komunikacja Gryf, linia 854. Wyjazd z przystanku Gdańsk, Dworzec Autobusowy o godzinie 9.20. http://gryf.trasownik.net/rozklad-854_20151213-1-1.html

Powrót również autobusem Gryf, numer 854 z przystanku Pręgowo Szkoła (najprawdopodobniej 14.33). Ponieważ miejsce spotkania i powrót są z tego samego miejsca – można skorzystać z własnego środka transportu.

Główne cele wycieczki:

1. Stacja Uzdatniania Wody (SUW) w Pręgowie – możliwe zwiedzanie z przewodnikiem w wypadku uzyskania zgody Saur Neptun (jeszcze czekamy na decyzję).
2. Historyczne ujęcie wody „Pręgowo”, oddane do eksploatacji w 1869 roku i czynne do dziś. Powstało na potrzeby Gdańska, który cierpiał na niedostatek dobrej wody pitnej. Zbierana jest w Dolinie Pręgowskiej i w Dolinie Ostróżki przez system drenów ułożonych na głębokości 2–4 m pod powierzchnią. Dreny spinają studnie, które osadzają zanieczyszczenia. Następnie woda spływa grawitacyjnie (bez stosowania pomp) do SUW i dalej rurociągiem o długości około 18 km do zbiornika w Gd. Oruni. W 1978 roku został wyłączony i w pobliżu zbudowano nowy Zbiornik Wody Orunia. Stary zasiedliły nietoperze. Idąc Szlakiem Skarszewskim, który biegnie przez dolinę Pręgowską można podziwiać wspaniałą przyrodę i poznać ciąg drenażowy do zbierania dobrej jakości wody pitnej. Przy studni nr 30 zaczyna się wspinanie do grodziska.
3. Ślady grodziska z IX – XI wieku, położonego na cyplu między dwoma wąwozami z mokradłami i strumykiem. To miejsce nazywane jest Górą Zamkową a strome zbocza mają 30 metrów wysokości. Po „zdobyciu” góry przejście do Doliny Ostróżki, żeby zobaczyć drugi ciąg drenażowy. Po drodze hala, na której całe lato pasie się stado owiec (kierdel). Obrazek jakby z Podhala, a to Pręgowo.

Spacer trwa około 4 godziny. Trasa liczy ok. 8 km i jest średnio trudna.

Prowadzenie: Jan Sabała

6 czerwca - Uroki gdyńskich lasów

Miejsce spotkania: w budynku dworca PKP Gdynia Główna, przy restauracji McDonald 's, godz. 10.00.

Trasa wycieczki prowadzi przez tereny leśne północnej części Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego w okolicach Gdyni. Początek trasy zaplanowany został w Gdyni Główniej, zakończenie natomiast w pobliżu stacji SKM Gdynia Leszczyński.

Na uczestników wędrowki czeka wiele ciekawostek przyrodniczych, w tym kilka pomników przyrody ożywionej. Na trasie znajdują się malownicze punkty widokowe oraz miejsca o znaczeniu historycznym. Będzie także okazja, żeby przejść kładką prowadzącą nad Trasą Kwiatkowskiego, skąd rozpościera się rozległy widok na okoliczne tereny.

Przewidywany czas trwania: 3,5-4 godz., długość trasy: około 7-7,5 km. Trasa dość łatwa.

Prowadzenie: Agnieszka Kowalewska, Trójmiejski Park Krajobrazowy

13 czerwca - Dolina Zagórskiej Strugi - szlakiem pomników przyrody i historii

Rumia (Dworzec PKP) – dawna leśniczówka Zbychowo – Dolina Zagórskiej Strugi – Rumia (Dworzec PKP)

Spotkanie: przed dworcem PKP w Rumii – od strony zachodniej (lasu)

Godzina spotkania: 10.00 (pociąg SKM wyjeżdża z Gdańska Głównego o 9.03)

Rumia (dworzec PKP) – Góra Markowca – pomnik Wilhelma I Hohenzollerna – miejsce dawnego pochówku żołnierzy Wojska Polskiego – Pomnik Przyrody (PP) nr 513 (dwupniowy dąb bezszypułkowy) – PP nr 888 (dąb zielony) – PP nr 510 (modrzew europejski) – PP nr 1985 (dąb zielony) – PP nr 889 (dąb zielony) – PP nr 741 (głaz narzutowy) – PP nr 101 „Bracia leśni” – PP nr 139 (buk pospolity na głazie narzutowym) – PP 110 (głaz narzutowy) – Dolina Zagórskiej Strugi – PP nr 514 (dąb szypułkowy) – Zagórska Struga – PP nr 1073 (bluszcz pospolity na jesionie wyniosłym) – PP nr 1072 (sosna zwyczajna) – PP nr 887 „Bracia Kaszubscy” – Szlak Zagórskiej Strugi (czarny) – Rumia (Dworzec PKP).

Wędrując czarnym Szlakiem Zagórskiej Strugi oraz nieznakowanymi i często zanikającymi w terenie ścieżkami w wielu miejscach pocujemy się, jakbyśmy przemierzali górskie pustkowia: będą nam towarzyszyły duże różnice wysokości względnej i tym samym ostrzejsze podejścia i zejścia, efektowne krajobrazy oraz płaty starych drzewostanów. W przypadku deszczowej pogody ścieżki będą zapewne rozmyte i błotniste. **Dlatego też prosimy o naprawdę dobre obuwie do wędrowki, odpowiedni ubiór i zabranie ze sobą czegoś do popicia i przegryzienia.** Podziwianie pięknych widoków, licznych dorodnych drzew (objętych ochroną prawną jako pomniki przyrody) oraz pomników historii tej ziemi na pewno wynagrodzi nam trudy wędrowki. Dolina Zagórskiej Strugi to obszar projektowanego rezerwatu przyrody, który czeka na utworzenie już przeszło 30 lat... Wielka szkoda, gdyż w wyniku prowadzenia intensywnej gospodarki leśnej dochodzi do istotnego zubożenia walorów przyrodniczych tego miejsca.

Ze względu na długość trasy (około 13 km), dłuższe i wymagające podejścia oraz ostre zejścia trasę należy uznać za szlak o znacznym stopniu trudności. Czas jego pokonania wraz z obowiązkowym podziwianiem wszystkiego, co ciekawe szacujemy na około 5 godzin.

Prowadzenie: Dariusz Ożarowski, Trójmiejski Park Krajobrazowy

20 czerwca Piotr Rydzkowski – Rezerwat „Kępa Bazarowa” w Toruniu

Miejsce spotkania: Dworzec PKP w Toruniu (przy kasach), sugerowany dojazd koleją, orientacyjny rozkład jazdy (aktualizacja będzie 10.06. więc może się nieco zmienić): bezpośrednie połączenie (IC 5326) wyjazd z Gdańska o 09:14 i przyjazd do Torunia na 11:52. Bilet normalny kosztuje 36,40 zł, zniżkowy dla seniora 30% mniej.

Zwiedzanie rezerwatu Kępa Bazarowa, dojście od rezerwatu do zamku oraz zwiedzanie zamku - ok 3-4 godz. Liczba km ok. 6 , trasa średnia, po opadach trasa miejscami może być podmokła, w normalnych warunkach nie ma problemu z przejściem „suchą stopą”.

Opis rezerwatu:

Kępa Bazarowa to wyspa między Wisłą a jej południową odnogą - Małą Wisłą, zlokalizowana dokładnie naprzeciwko historycznego centrum Torunia - średniowiecznego zespołu miejskiego. Spacerując Bulwarem Filadelfijskim nad Wisłą wzdłuż średniowiecznych toruńskich murów obronnych, bardzo dobrze widać przeciwległy zielony brzeg wyspy porośnięty lasem. Jednocześnie ten las łęgowo-topolowy stanowi ciekawy rezerwat przyrody, a położenie takiego obiektu niemal w środku miasta czyni z niego dużą atrakcję. Ochronie podlega tu naturalne środowisko zachowane na wiślanej wyspie (rzadki las łęgowy wierzbowo-topolowy). Znajdują się tu przede wszystkim wysokopienne topole (do 47 m) i wierzby (do 35 m), które wraz z wielogatunkowym podszytem i bujnym runem tworzą niezwykle bogaty, wielowarstwowy las. Jest to tym godniejsza osobliwość, że lasy łęgowe należą dziś do rzadkości w Polsce.

W pobliżu rezerwatu zobaczymy ruiny zamku Dybów. Był to polski zamek wzniesiony w latach po 1424 r. na mocy decyzji króla Władysława Jagiełły przy granicy Królestwa Polskiego z państwem krzyżackim, jako stacja celna na drodze do krzyżackiego Torunia oraz jako siedziba polskich starostów królewskich, w miejscu gdzie obecna Mała Wisła łączy się z głównym korytem Wisły (obecnie w kujawskiej części Torunia).

Po zwiedzaniu zamku oficjalne zakończenie wycieczki. Dla chętnych możliwość zagospodarowanie we własnym zakresie czasu wolnego w Toruniu.

Jedną z popularnych form zwiedzania miasta jest rejs statkami białej floty po Wiśle. Oferowane są 40-minutowe rejsy rozpoczynające się o każdej pełnej godzinie (od 9.00. do 18.00) z przystani przy Bulwarze Filadelfijskim przed Bramą Ducha Św. Statek pływa po Wiśle na długości całego toruńskiego Średniowiecznego Zespołu Miejskiego.

Na drugą stronę Wisły można dostać się autobusem miejskim (10min) lub pieszo (około 30min) w kierunku starówki.

Najwcześniejszy autobus z Dworca Autobusowego jest o 15.35, późniejszy o 18.15.

27 czerwca - Szlak Grubego Dębu w Lasach Oliwskich (dawna Droga Mackensena)

Miejsce spotkania: meczet przy ul. Abrahama/Polanki (dzielnica VII Dwór), godzina: 10:00

W latach 30. XX wieku modne były spacerowanie po Lasach Oliwskich. Ukazały się specjalne przewodniki oraz mapy turystyczne z wyznaczonymi szlakami. Dwa takie szlaki odtworzyłem i opisałem w przewodniku pt. „Dawne szlaki spacerowe w Lasach Oliwskich”. Proponuję przejście trasą nazwaną przeze mnie „Szlakiem Grubego Dębu”. Jest to nowy termin w miejsce „Mackensen Weg” (Drogi Mackensena). Dawny patron tego szlaku, August von Mackensen, był marszałkiem polnym w armii pruskiej i w latach 1901-1914 dowódcą Czarnych Huzarów Śmierci, których garnizon był zlokalizowany w Gdańsku-Wrzeszczu.

Początek wybranego przeze mnie szlaku znajduje się obok „Grubego Dębu” w dolinie Samborowo (pomnik nr 206A). Drzewo ma ok. 300 lat i 5,60 m obwodu w pierśnicy. Trasa wiedzie w stronę Starej Oliwy; została pokazana na mapce zamieszczonej w książce. Jest łatwa, praktycznie jest jedno podejście zaraz na początku. Utrudnieniem jest tłuczeń wysypany na drogi w celu ich utwardzenia. Trasa prowadzi przez zbiorowiska buczyny: kwaśną buczynę niżową, żyzną buczynę niżową oraz kwaśną dąbrowę; ostatnie zbiorowisko zostało zdegradowane przez gospodarkę leśną i sukcesywnie przekształca się w kwaśną buczynę. Można obejrzeć sztuczne nasadzenia modrzewi oraz kasztanowca białego. Ciekawostką są dawne drogowaskazy w postaci głazów narzutowych z trudno dostrzegalnym napisem Mackensen Weg. Trasa przecina Szwedzką Groblę – dukt, którym Szwedzi dotarli do Oliwy podczas wojen w XVII w. (stąd nazwa dukt). Stąd wyznaczona trasa dochodzi do Doliny Wężowej, której nazwa wywodzi się od falistego kształtu, a nie siedliska tych gadów. Niebawem droga biegnąca dnem tej doliny dochodzi do ul. Bytowskiej w Starej Oliwie. U wylotu doliny, na zboczu spoczywa kamień z 1935 r. poświęcony dawnemu wójtowi Oliwy – generałowi porucznikowi Erichowi Feldtkellerowi, który był zastępcą marszałka Mackensena. Piastował on także stanowisko prezesa Towarzystwa Upiększania Oliwy. Na trasie znajduje się zabytkowa Kuźnia Wodna, obecnie nieczynna. Ulica Kwietna prowadzi do centrum Starej Oliwy. Tu kończy się proponowana trasa wycieczki.

Po drodze będzie zwrócona uwaga na występowanie interesujących przedstawicieli flory, fauny i mykobioty (grzyby) oraz zjawisko zmniejszania się różnorodności biologicznej wskutek znacznej ingerencji gospodarki w środowisko naturalne lasu.

Trasa liczy ok. 5 km, jest bardzo łatwa, prowadzi obecnymi i zapomnianymi leśnymi duktami w Lasach Oliwskich, czas trwania ok. 3 godziny.

Prowadzenie: Marcin S. Wilga

4 lipca – „Ogrody przyjazne zapylaczom” i Park Brzozowy

Spotkanie – Dworzec PKP w Pszczółkach, godz. 8.30 (pociąg z Gdańska Głównego wyjeżdża o godz. 8.04).

Zajęcia rozpoczną się około godzinnym wykładem „Ogrody przyjazne zapylaczom” w Kamienicy Kultury, następnie grupa uda się do Parku Brzozowego, gdzie zostanie przeprowadzona „Pszczoła Lekcja” w oparciu o Pszczelą Ścieżkę Edukacyjną (około 2 godziny wraz z przejściem z Kamienicy Kultury do parku).

Opis ścieżki edukacyjnej na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Żuław Gdańskich w Skowarczu: W Gminie Pszczółki na zdegradowanym terenie po byłej zwirowni powstał park. Jako, że pszczoły w herbie zobowiązują, Park Brzozowy poświęcony został braciom zapylaczom. Tematyka tablic znajdujących się na ścieżce edukacyjnej w całości poświęcona jest pszczołowatym. Każdy element stanowiący infrastrukturę parku przypomina nam o zapylaczach. Zieleń parku zagospodarowana została z myślą o owadach zapylających – 1,5 ha łąki roślin miododajnych, drzewa i krzewy owocowe, kwietne dachy oraz kwitnące rośliny wodne. Czynna ochrona gatunków obejmuje wykonanie ptasiej wyspy, 2 nor lęgowych dla ohara, 2 hoteli dla dzikich zapylaczy, zarybienie zbiornika. Trasa łatwa, ok 5 km, powrót PKP z Pszczółek

Prowadzenie: Justyna Porożyńska-Majewska, Urząd Gminy Pszczółki

11 lipca - Lasy Mirachowskie - park narodowy na Kaszubach?

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1919 roku rozpoczęto działania w kierunku tworzenia parków narodowych chroniących naturalne fragmenty większych form ukształtowania terenu. Niektórzy botanicy postulowali utworzenie takiego obszaru w Lasach Mirachowskich, gdzie już w 1916 roku powstał pierwszy rezerwat torfowiskowy. Dzisiaj w liczącym 7 tys. ha kompleksie leśnym znajduje się ponad 600 ha rezerwatów przyrody, a całość została włączona w europejską sieć ochrony natura 2000. Spróbujemy zobaczyć część tego bogactwa przyrodniczego idąc przez rezerваты Żurawie Błota, Lubygość i Szczelina Lechicka. Rozejrzemy się po zespole Jezior Potęgowskich z Zamkowej Góry i Szczeliny Lechickiej, a także zobaczymy Groty Mirachowskie.

09:23 - przyjazd pociągu SKM z Gdańska do Kartuz (wyjazd z Gdańska Głównego 8.10)

09:55 - wyjazd autobusem z Kartuz do Nowej Huty (Gryf)

10:27 - przyjazd do Nowej Huty (Gryf)

17:25 - odjazd do Kartuz z Kamienicy Królewskiej (Gryf)

18:07 - przyjazd do Kartuz (Gryf)

18:31 - odjazd do Gdańska pociągiem SKM

UWAGA - rozkłady mogą ulec zmianie po 10.06.2018 - prosimy o sprawdzenie po tym terminie.

Długość trasy: 16 km. Trasa wiedzie w większości przez tereny leśne, drogami leśnymi i kilkoma odcinkami ścieżek. Trasa jest trudna ze względu na długość. Kilka odcinków bardziej stromych. Na Zamkową Górę i z powrotem nie trzeba wchodzić - można pozostać na dole.

Należy zabrać:

- nakrycie głowy

- kije trekkingowe lub do nordic walking (opcjonalnie)
- repelent na owady - raczej będzie dużo komarów.
- zapas wody, prowiantu i lekarstwa zażywane na bieżąco - sklep jest na końcu trasy w

Kamienicy Królewskiej

Prowadzenie: Piotr Kowalewski

18 lipca - Dojrzały smak przygody na tropie wody

Miejsce spotkania: plac zabaw przy Stawie Młyńskim w Oliwie (od strony ul. Kwietnej). Godz. 12.00.

Zapraszamy na edukacyjny spacer w Dolinie Radości, trasą stawów i Potoku Oliwskiego. Odwiedzimy stanowiska bytowania płazów, ptaków i niezliczonych bezkręgowców, których cykl życia nierozzerwalnie łączy się z wodą. Zwykle ukryte przed naszymi oczami larwy ważek, chruściki czy błotniarki mogą zaciekawić i zachwycić niejednego wędrowca. Od Stawu Młyńskiego podążymy w górę potoku do Kuźni, Dworu Oliwskiego i Rybakówki. Podejrzymy, wartkie koryta potoku, leniwe rozlewiska i bagienne zakątki pełne mniejszych i większych żyjątek. Odpoczniemy na śródleśnej łące podglądając rezydentów Oliwskich Lasów.

Czas trwania około 3 godzin, trasa łatwa, ok. 5 km w jedną stronę (wiele przystanków), zakończenie przy Rybakówce, dla chętnych wspólny powrót do Oliwy ul. Bytowską. Prosimy pamiętać o obuwiu terenowym.

Prowadzenie: Małgorzata Piotrowicz, EduBio

27 lipca - Na krawędzi Wysoczyzny Gdańskiej – ulica Józefa Czyżewskiego

Spotkanie o godz. 16.00, Młyn przy Starym Rynku Oliwskim w Gdańsku

Przejście: Wejście na Wzgórze Pacholek. Spacer malowniczo zalesioną krawędzią Wysoczyzny Gdańskiej wzdłuż ulicy Józefa Czyżewskiego (d. Ludolfinerweg). Na trasie Kościół św. Jakuba (ul. Opacka), zabytkowy cmentarz istniejący od 1832 roku, od strony południowej pozostałości historyczna zabudowa, miejsce po dawnym domu, w którym mieszkał Antoni Abraham, siedziba przedwojennej Ochronki Polskiej Macierzy Szkolnej, ośrodek oddziału regionalnego Telewizji Polskiej, dawna posiadłość Ludolfiny - dwór założenia parkowego, rozległy kompleks gmachów Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego, ośrodek regionalny Telewizji Polskiej.

Czas ok. 3 godz., ok. 2,5 km, trasa łatwa.

Prowadzenie: Barbara Ząbczyk-Chmielewska

1 sierpnia - Bioróżnorodność

Spotkanie o godz. 9.20 na przystanku autobusowym MZK Wejherowo w Wejherowie Nanice (dojazd indywidualnie SKM) przystanek nazywa się 'Kochanowskiego', ale autobus odjeżdża z ulicy Partyzantów (ok. 200 m od kolejki) - wyjazd z Wejherowa Nanice linią autobusową 11 o godz. 9:32 do Gniewowa (cena biletu ulgowego 1,60 zł) do końca (pętla aut.) – przejście – ok. 500 m nad jezioro Wyspowo (plaża, ujście rzeki Cedron) – Młynki (łąki, stare stawy rybne, kapliczka w stylu zakopiańskim) – Wejherowo Park miejski im. Majkowskiego

Podczas warsztatów: pomnik przyrody w Gniewowie i przejście wzdłuż rzeki Cedron starym szlakiem turystycznym.

Powrót kolejką SKM do Gdyni (Gdańska). Całość przejścia po umiarkowanie płaskim terenie drogą leśną (gruntową), lasem, wzdłuż rzeki ok. +- 4 km plus dojście do jeziora ok. 0,5 km. Czas trwania spaceru

z oglądem stawu we wsi Gniewowo, jeziora Wyspowo, początku rzeki Cedron oraz pomnika przyrody uznanego w 1982 roku w centrum wsi przy stawie i 'rzutem oka' na dwa użytki ekologiczne uznane w 2006 roku, z wejściem do historycznego parku Majkowskiego - ok. 3 - 4 godziny. Dodatkowo pobyt w parku do 2 godz., w tym oglądanie zachowanego XVIII wiecznego układu wodnego i współcześnie dosadzonej, a więc młodej roślinności drzewiastej: dąb błotny, cypryśnik błotny, olcha czarna.

Trasa łatwa, bezpieczna, z pięknymi, zróżnicowanymi krajobrazami.

Prowadzenie : Anna Panasewicz, uczestniczka warsztatów Dojrzały Smak Przygody

8 sierpnia - Nocne spotkanie z nietoperzami

Spotkanie przy Kuźni Wodnej w Gdańsku Oliwie (przy skrzyżowaniu ulic Bytowskiej i Kwietnej, możliwość parkowania samochodu) o godzinie 20.00, zakończenie około północy.

W trakcie spaceru będzie można usłyszeć i zobaczyć nietoperze żerujące nad potokiem i stawami oraz wśród koron drzew w Dolinie Radości oraz dowiedzieć się wielu fascynujących faktów z życia małych nocnych łowców.

Trasa łatwa, około 2 km drogą gruntową i ścieżką, jednak należy zabrać latarkę z odpowiednim zapasem baterii. Prowadzenie: Aneta Zapart, Nadmorski Park Krajobrazowy

22 sierpnia Z Orłowa do Redłowa - wzdłuż klifu

Zbiórka o 15.30 przy wejściu na moło w Orłowie, a potem botaniczny spacer brzegiem, do przejścia przez rezerwat "Kępa Redłowska" i dojścia do pętli autobusowej koło szpitala w Redłowie. Zakończenie ok. 18.30. Powoli, z podziwianiem szaty roślinnej oraz innych elementów przyrody, łącznie z nowymi obsunięciami klifu. Formy ochrony przyrody - zarówno rezerwat, jak i obszar Natura 2000 "Klify i Rify Kamienne Orłowa" oraz rozmaite aspekty ochrony przyrody na tym terenie. Trasa uważam, że średnio trudna (trochę po kamieniach i piasku, a potem nieco pod górkę przez rezerwat), ok. 3 km.

Prowadzenie: Michał Buliński

29 sierpnia - Szlakiem legend i historii

Spotkanie o godz. 10.00 przy "Zajeździe pod Oliwką" - początek ul. Kościerskiej.

Proponowana trasa: ul. Kościerska - Kuźnia - Dwór Oliwski- Wzniesienie Eli - Uroczysko - Głaz w Wykopie - Czarcia Góra - Diabelski Kamień - Droga Węglowa - Głaz na Wzgórzu - Potok Zajączkowski - Dolina Radości - czarny szlak - niebieski szlak - Dolina Wężowa / możliwość skrócenia wycieczki dla zmęczonych przez zejście do Bytowskiej / - ścieżką do Szwedzkiej Grobli - Góra Głowica - ścieżką do dawnego wyrobiska żwiru - dawna wieża nabieżnikowa - ul. Polanki - siedziba CIEE.

Na trasie nie zabraknie pięknych drzew pomnikowych, ciekawych historii i legend związanych z tajemniczymi i zagadkowymi miejscami. Będą oczywiście podejścia i zejścia - wiadomo to TPK . Trasa może liczyć około 13-15 km, czas przejścia ok. 5 godz. Warto zabrać odpowiednie obuwie, bo asfaltu tam raczej nie będzie. Po ścinie drzew mogą na ścieżkach zalegać gałęzie, a w razie opadów deszczu nie zabraknie błota. Trasa średnio trudna ale każdy musi ocenić realnie swoje możliwości.

Prowadzenie: Danuta Kobylarz, uczestniczka warsztatów Dojrzały Smak Przygody

5 września - Tajemnice Otomińskich Lasów

Lasy Otomińskie to zwarty kompleks leśny leżący na wschodnim krańcu Pojezierza Kaszubskiego objęty ochroną w ramach Otomińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Z całym zespołem form, takich jak wzgórza morenowe, jeziora i liczne torfowiska, teren ten reprezentuje klasyczny krajobraz młodoglacjalny. W ramach wycieczki zapoznamy się z historią przyrodniczą tego obszaru oraz bogactwem gatunkowym tych pięknych lasów. Zwiedzimy także relikty kopalni bursztynu oraz pozostałości wczesnośredniowiecznego grodziska nad Jeziorem Otomińskim.

Odjazd : 8:20, Gdańsk -Dworzec PKS

Przyjazd: 8:58, Bąkowo (przewoźnik PKS Gdańsk – bilet 4,50 zł)

Zbiórka przy parkingu rezerwatu „Bursztynowa Góra” o 9:05

Długość trasy: ok. 7 km. Przewidywany czas przejścia ok. 3 h

Powrót z Bąkowa komunikacją PKS (autobusy kursują co ok. 30 min)

Stopień trudności: trasa łatwa, z niewielkimi podejściami.

Prowadzenie: Dawid Weisbrodt

12 września - Brzeźno - skarby natury "w służbie" rybakom, twórcom kurortu, wojskowości i współczesnym"

Park Brzeźnieński im.J.J.Haffnera, Brzeźno, południowo - wschodnia część Parku Prezydenta Ronalda Regana.

Spotkanie o godz. 10.00, przystanek tramwaju nr 5 ul. Krasickiego, od strony parku.

Podczas spotkania zapraszam na początek na spacer w parku im. J.J. Haffnera. Następnie zapoznamy się z historią powstania i "upadku" Baterii Plażowej. Poza tym na naszej trasie znajdzie się dom zdrojowy, kościół św. Antoniego Padewskiego, zabudowa mieszkalna (m.in. dawne domki rybackie), pomniki przyrody. Zakończymy w południowo - wschodniej części Parku Prezydenta Ronalda Regana.

Stopień trudności łatwy, ok. 4 km. Czas trwania ok. 4 godz.

Prowadzenie: Katarzyna Michałowska

19 września- Krajobrazy Mierzei i Żuław Wiślanych

Godzina spotkania 9.10 – Jantar – Przystanek PKS przy Willi ATRIUM (przed kościołem) Wyjazd z Gdańska (Dworca Autobusowego) o godz. 8.15

Trasa: Jantar – obszary leśne – plaża – okolice rezerwatu „Mewia Łacha” – ścieżka dydaktyczna Mikoszewo – około 10 km, trasa średnio trudna

Cel wycieczki: Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana” i jego otulina charakteryzują się bogactwem krajobrazu, który tworzą ciekawe zbiorowiska roślinne związane z różnorodną genezą i ukształtowaniem terenu. Na trasie spaceru obejrzymy jezioro starorzeczne położone na terenie projektowanego użytku ekologicznego „Jantarowe Oczko”, obszary leśne, wydmy nadmorskie i plażę wraz z występującymi na ich terenie priorytetowymi siedliskami przyrodniczymi w ramach sieci Natura 2000. Na zakończenie spaceru obejrzymy rezerwat przyrody „Mewia Łacha” wraz z przybrzeżnym Jeziorem Mikoszewskim i przejdziemy się ścieżką przyrodniczą. Dzięki linearnemu ułożeniu siedlisk przyrodniczych poznamy historię Mierzei Wiślanej i burzliwe losy Przekopu Wisły.

Zakończenie spaceru około godziny 13.00 - 14.00 - powrót do Gdańska autobusem PKS 12.45 lub 14.45

Prowadzenie: Jolanta Bulak, Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana”

26 września - Leśny Ogród Botaniczny Marszewo

Zakończenie cyklu „Dojrzały Smak Przygody” spacerem po nowych szlakach edukacyjnych i ogniskiem (prosimy o przyniesienie, kiełbasek, pieczywa i napoju).

Szlak korzeni to jeden z dwóch nowych szlaków edukacyjnych Leśnego Ogrodu Botanicznego Marszewo. Szlak dostosowany jest do osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, wspina się na wzgórze, porośnięte buczyną, osłaniające od południa kolekcje ogrodu. Spacer jest doskonałym pretekstem do rozważania na temat korzeni drzew, ich związków z grzybami, ale też korzeni naszego użytkowania zasobów przyrody. Przejście ścieżką trwa do godziny, ok 3 km. Trasa jest łatwa.

Następnie udamy się na „Szlak Alicji w zaczarowanym lesie”. To labirynt na szczycie wzgórza, m.in. ze "ścieżką zmysłów" oraz prezentacja leśnego środowiska w mikro i makroskali: grzyby, szyszki, porosty, ale też kleszcz pokazane są w nienaturalnych, znacznie powiększonych rozmiarach.

Szlak Alicji wymaga odrobiny więcej wspinaczki, ale warto. Trasa zajmie kolejne 40 min wolnym krokiem. Osoby które nie będą czuły się na siłach, będą mogły pozostać i odpocząć w ogrodzie botanicznym.

Spotkanie o godz. 10.25 w LOB Marszewo (sugerowany dojazd autobusem 288 wyjeżdżającym z przystanku Gdynia Chylonia Dworzec PKP o 10.11

Prowadzenie: Witold Ciechanowicz

3 października - „Na tropie sów w Lasach Oliwskich”

Spotkanie w Gdańsku Oliwie, na parkingu przy Rybakówce, przy ul. Bytowskiej 5, o godz. 19:00. Dojazd wyłącznie samochodem lub rowerem.

Zastanawiałeś się kiedyś, jak to jest być nocnym, skrzydlatym drapieżnikiem - sową? Znasz zwyczaje tych ptaków? Wiesz jak są wyspecjalizowane i przystosowane do życia? Choć są tajemnicze i część z nas nigdy nie spotkała żadnej sowy, to niektóre żyją blisko nas, naszych miejsc zamieszkania. Swoją obecność zdradzają zostawiając rozmaite ślady, ale mało kto wie, czego szukać w terenie... O tym, gdzie szukać sów i jak skutecznie je tropić, nie stwarzając dla nich zagrożenia, dowiesz się pod osłoną nocy w Lasach Oliwskich. Naszą wycieczkę poprowadzimy morenowymi pagórkami, pod okapem buczynowego lasu, gdzie swoje siedlisko mają puszczyki. Zdradzimy, jakie gatunki sów zamieszkują Gdańsk i Trójmiejski Park Krajobrazowy.

Czy trzeba chronić te ptaki i czy są sprzymierzeńcami człowieka? Po spotkaniu z nami będziesz już to wiedział.

Koniecznienależy zabrać ze sobą odpowiednią odzież terenową i buty oraz latarkę. Ze względu na niekorzystne warunki atmosferyczne do nasłuchu sów zastrzegamy możliwość zmiany terminu wycieczki, o czym poinformujemy osoby zapisane na warsztat.

Ze względu na charakter wycieczki przewiduje się grupę ok. 20 os. Obowiązują zapisy! Zapisy prowadzone będą w terminie 20.09-02.10 br. Kontakt: ewelina.kurach@sowy.sos.pl Prosimy o podanie imienia i nazwiska uczestnika oraz nr tel. kontaktowego. Zgłaszający się otrzymają potwierdzenie uczestnictwa.

Długość trasy: ok. 3-4 km, czas marszu ok. 2,5h. Stopień trudności - średni, miejscami trudny (m.in. nocny spacer stromymi pagórkami morenowymi; po deszczach lub przy źródłiskach bywa ślisko). Wyprawa jest przeznaczona dla osób sprawnych.

Prowadzenie: Ewelina Kurach /Stowarzyszenie Ochrony Sów

Regulamin:

Organizator: Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych oddział w Gdańsku, Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej

1. Każda osoba biorąca udział w warsztatach wyraża zgodę na przetwarzanie danych osobowych zgodnie informacjami zamieszczonymi na końcu regulaminu.
2. Każda osoba biorąca udział w warsztatach zobowiązana jest stosować się do postanowień niniejszego Regulaminu.
3. Impreza ma charakter otwarty, jest przeznaczona jest dla seniorów - mieszkańców województwa pomorskiego i turystów.
4. Uczestnicy warsztatów zobowiązani są zachowywać się w sposób nie zagrażający bezpieczeństwu innych osób obecnych na warsztatach, a w szczególności stosować się do zaleceń organizatora i osoby prowadzącej warsztaty.

Udział w warsztatach „Dojrzały Smak Przygody” jest równoznaczne z wyrażeniem zgody na wykorzystanie danych osobowych.

Zgodnie z art. 13 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r. (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016) informuję, iż:

- 1) administratorem danych osobowych uczestników pikniku jest Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych z siedzibą w Słupsku ul. Poniatowskiego 4a,
- 2) kontakt ciee@pomorskieparki.pl,
- 3) posiadają Państwo prawo dostępu do danych osobowych, ich sprostowania usunięcia lub ograniczenia przetwarzania, prawo do cofnięcia zgody oraz prawo do przenoszenia danych i w tym celu powinni Państwo skontaktować się z administratorem danych,
- 4) mają Państwo prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego,
- 5) podanie danych osobowych jest dobrowolne.

Jednocześnie zgodnie z art.6 ust.1 lit. a ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r. wyrażają Państwo zgodę na przetwarzanie danych osobowych w celu uczestnictwa w warsztatach „Dojrzały Smak Przygody”. Niniejsza zgoda dotyczy również wykorzystania wizerunku poprzez zamieszczenie danych osobowych w celach edukacyjnych, promocyjnych i informacyjnych poprzez organizatora.